

Nagycsütörtök, az utolsó vacsora miséje

Jn 13,1-15

„Közel volt az óra...”

János szenvedéstörténete különbözik a szinoptikusoktól, mert ő mást hangsúlyoz. Az utolsó vacsora leírásakor Máté, Márk és Lukács az Eucharisztia/Oltáriszentség alapítását állítja a középpontba, János viszont Jézus alázatáról beszél. Az ő leírásában nem annyira a külső események dominálnak, hanem apró gesztusok alapján arra hívja fel a figyelmet, hogy mennyire másként viszonyul Jézus szavaivalhoz Júdás (aki szerinte az ördög hatása alatt áll), és mennyire Simon Péter (aki éppen érti Jézus gesztusait).

A lábmosás-jelenet részletei váltják ki a vitát Péter és Jézus között. Az evangélista többet árul el Jézus gondolataiból, mint amennyit a szereplők a helyszínen a jelenet indulásakor tudnak. A párbeszéd Jézus és Péter között az evangélistánál gyakorta alkalmazott félreértés-effektusra épít, amelyet Jézus fokozatosan magyaráz meg. Péter nem érti, Jézus milyen céllal mossa meg a lábukat – ő ezt szükségtelen, tekintélyromboló gesztusnak tartja! Jézus azért teszi ezt, hogy az alázat gesztusával lelkileg megtisztítsa tanítványait. Péter az egészet csak mágikus rejtélyes szertartásnak tartja, ami ellen előbb tiltakozik, majd később, amikor eltúlozza a jelentését, akkor egész testének megmosását kéri. A „tiszták vagytok” (10. v.) kijelentés nem a testi, hanem a lelki tisztaságra vonatkozik, és nem vonatkozik Júdásra. Itt is többet mond az evangélista, mint amennyit tudhattak a szereplők. A feszültséget azzal éri el, hogy informál arról, ami az apostolok lelkében játszódik le, és Jézus szenvedését is előre vetíti.

János utolsó vacsora-története a gonoszág és az alázat összecsapásáról, nem pedig a legfontosabb eseményről, az Eucharisztia alapításáról beszél. A szakemberek vitatkoznak is, hogy János evangélista azonos kalendáriumot használt-e, mint a szinoptikusok. Ez később hivatkozási alap lesz az Ortodox és a Katolikus Egyház húsvéti események időpontjáról alkotott vitában.

Amit Jézus a gesztus nyelv segítségével előadott, azt az evangélista meg is magyarázza (12-14. v.) sőt az egyház tagjai számára

követendő példaként ajánlja (15–18. v.), sőt Jézus alázatának kötelező elfogadása a hozzátartozás kritériuma lesz (19–20. v.).

A szinoptikusok utolsó vacsora elbeszéléseiből liturgikus hagyomány alakult ki, János elbeszélése viszont a későbbi keresztény, spirituális, erkölcsi törvény, viselkedési minta alapjául szolgál. Jézus alázata, megaláztatása a megváltó halál elválaszthatatlan kísérő jelensége. Jézus másként halt meg, mint egy görög dráma tragikus hőse. Nem véletlen, hogy a keresztény alázat a hellenista világban új erényként jelent meg, de egyben Jézus újszerű tanítása lett a világfeletti Isten, a mennyei Atya bűnösök iránti szeretetéről és sajátos pedagógiájáról.

A szelídség és az alázat az egyik legnehezebben követhető jézusi magatartás, mert nem csupán a világban működő gonosszal kell megvívni harcunkat, hanem a bennünk működő agresszivitással, gonosszággal, keserúséggel, gyűlölettel és haraggal is. Talán itt érdemes megemlíteni, hogy Origenész a szinoptikus evangéliumokat testi, János evangéliumát pedig lelki evangéliumnak nevezte. A szinoptikusok a legfontosabb keresztény szertartás, a szentmise alapjául szolgáló mondatokat tekintik az utolsó vacsorán történt események csúcspontjának. János viszont visszaadja az utolsó vacsora döbönt hangulatát. Nem Júdás árulását teszi az elbeszélése ellenpontjává, hanem Péter és a többi tanítvány lelki értetlenségét Jézus alázatával szemben. Az életosztón és az önként áldozatot vállaló Krisztus drámája áll az elbeszélés középpontjába. Ennek megértése lehetetlen egy szertartás elismétlésével. Csak Jézus követésével lehetséges! De az út nem fejeződik be a kenyérszaporítás eseményével, hanem a Golgotáig vezet. Ne feledjük, a kereszt alatt a tanítványok közül csak János és Mária, Jézus anyja állt. Ők elsőnek értettek meg valamit Jézus lelkéből a halál órájában.

Péter imája

Uram! Nem értem, mi készül itt ezen az éjszakán. Olyan furcsa minden. Nem értem, miért hajolsz le hozzám, miért mosod meg lábamat. Mindezek ellenére bizalmamat beléd vetem, hogy megvilágítsd szívemet-lelkemet, hogy egykor majd én legyek képes megmosni azoknak a lábát, akiket rám bízol. Adj erőt és kitartást ehhez! Amen.